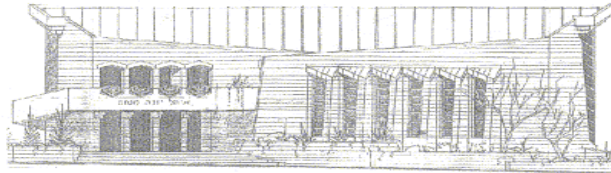

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד ספקטור לפי אחרי מות-קדושים בנושא:

וְאֶהְבֶּתְ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ - "אֲמֵנוֹת הָאֱהָבָה"

שבת שלום. לפני כמה זמן בא אלי איזה זוג חוזרים בתשובה, שקשה להם עם ההורים. אמנם ההורים משתדלים עבורם בענייני כשרות ושבת כשהם באים להתארח אצלם בשבת, אבל הסגנון החילוני של ההורים כל-כך ביקורתי. והאישה בצדק שואלת איפה התמיכה הנפשית של הורי, איפה החום והכתף שאפשר כביכול להישען עליו. כל פעם יש ויכוחים וכגודל הציפיות כך גודל האכזבות. אמרתי להם שקודם-כל יש מצות כיבוד אב ואם בכל מחיר, אפילו אם הם ביקורתיים או מבזים אותך. ועוד הוספתי להם שמצות כיבוד אב ואם כוללת גם להלביש אותם, להאכיל אותם ולתת להם לשתות. וזה מוזר. איפה ראינו ילד קטן שמאכיל ומשקה ומלביש את הוריו. לרוב זה להיפך. הילד הקטן הוא המקבל והוריו נותנים לו מאכלים, משקאות ומלבישים אותו. רק כאשר ההורים כבר מאוד מבוגרים ולא בקו הבריאות, יש מצב הפוך שהילדים נותנים וההורים מקבלים מהם ואפילו מאכילים ומשקים ומלבישים את ההורים המבוגרים, אם הם סיעודיים. זה בתחום בריאות הגוף, אבל גם בתחום בריאות הנפש יש שלב בחיים שיש לבוא אל ההורים כדי לתת ולא כדי לקבל. לתת חיוך, אהבה וחום ותמיכה. לומר בפה מלא שבח ומחאה ולהתעלם ממילות ביקורת שלילית. וכבר הדריכונו חז"ל (ברכות נח.): "אורח טוב מהו אומר - כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי." אחרי שפרטתי לזוג הנחמד את עצתי כיצד להפוך את הביקור אצל ההורים למשהו איכותי ושווה ולא לסיוט, הם עשו עלי סטאז', נסו ויררו עלי ברטוב מטר של מילים טובות, שבחים, מחמאות ותודות. אמנם בשלב ראשון זה נראה כחנופה וקשה קצת, אבל כבר מובא בספרי מוסר, שחנופה מותרת ואפילו מצוה גדולה, כשיש תועלת בדבר כמו שכתב בס' ארחות צדיקים שער החניפות: "ויחניף אדם לאשתו מפני שלום בית וכן לבעל חוב שלא ילחצנו ולרבו שילמדנו תורה ומצוה גדולה להחניף לתלמידו ולחברו כדי שילמדו ושישמעו לדבריו לקבל תוכחה לקיים המצות וכל כל אדם שהוא סובר שימשיכוהו אליו שישמעו לו לקיים המצוה ואם יבא אליו בכעס לא ישמע לו אלא בחניפות יקבל תוכחתו, מצוה גדולה להחניף לו כדי להוציא יקר מזולל כי יש אדם שאינו מקבל תוכחה בגערה אלא בנחת שנאמר דברי חכמים בנחת נשמעים." אבל לפי הרב קוק אפילו בנתינת מחמאה ואמירת מילה טובה אין צורך להרגיש שזו חנופה (אורות הקודש חלק ג', עמ' שכד): "כשמסתכלים באמת בצד הטוב של כל אחד ואחד, מתאהב האדם על הבריות ואיננו צריך לשום אבק של חנופה. כי ההתעניינות בצד הטוב, מכסה ממנו את כל הצדדים הרעים." אחי ורעי זה עובד, המיבוד בצד הטוב של השני יכול להפוך מערכת יחסים עכורה למשהו חיובי ונחמד ביותר. אמרתי לאיזה זוג מבוגר שעמדו על סף גירושין להתחיל להביא אחד לשני מתנה קטנה ופתק קטן עם כמה מילים גדולות של הערכה ואהבה. כך עשה האיש והכל השתנה שם לטובה. זה נלמד מפרשת קדושים, שקראנו עכשיו: בְּצִדְקָתְךָ תִּשְׁפָּט עַמִּיתְךָ. ועל פסוק זה נאמר בברייתא במס' שבועות (ל): "הוי דן את חברך לכף זכות." עוד קראנו היום בתורה וְאֶהְבֶּתְ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ אֲנִי ה'. והשאלה היא מהי אהבה? ברשותכם אביא כמה דברים שכתב אריך פרום בספרו המפורסם "אמנות האהבה": "האהבה היא פעילות, לא אפקט סביל. האהבה נותנת ולא מקבלת... הנתינה משמחת יותר מן הקבלה." והוא מסכם: "האהבה היא הדאגה הפעלתנית לחייו ולגידולו של אהוב נפשנו." אריך פרום נולד למשפחה יהודית אורתודוקסית בפרנקפורט ובעקבות עליית הנאצים עבר לאמריקה ושורשי מורגשים מאד בכל הליך מחשבתו. אם באים לנישואין לא כדי לקבל אהבה אלא כדי לתת, גרף הגירושין היה יורד פלאים. וכן אם באים להורים לא כדי לקבל אהבה ותמיכה אלא כדי לתת אהבה, לדאוג להטיב איתם, אז היחסים היו לרוב מצוינים גם אם ההורים אינם שומרי מצוות כל-כך והילדים חוזרים בתשובה. כל זה נלמד ממילה אחת: כמוך. כפי שאתה מטיב לעצמך בכל מיני צ'ופרים. כך גם ביחס לבן או בת זוג או להורים עם ראש אחר. ולמה? מפני ש"אני ה'. כמו שהי' מופיע דרכי ויש לי נשמה טהורה, כך גם לשני. לענין אמירת ביקורת כתוב בפסוק לפני-כן: הִזְכַּח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ. אבל חז"ל (יבמות סה): מאד הגבילו אמירת ביקורת: "כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע." וביחס לביקורת על חטאים חילק בעל התניא (לב) בין שומרי מצוות לאינם שומרי מצוות וכתב: "ומה שכתוב בגמרא (פסחים קיג) שמי שרואה בחברו שחטא, מצוה לשנאותו, היינו בחבירו בתורה ומצוות וכבר קיים בו מצות 'הזכח תוכיח את עמיתך'... ואעפ"כ לא שב מחטאו... מצוה לשנאותם ומצוה לאוהבם גם כן ושתייהן אמת. שנאה מצד הרע שבהם ואהבה מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם שהוא ניצוץ אלוקות שבתוכם." במילים אחרות: השנאה היא לא ביחס לאדם אלא ביחס למעשה של חטא, יחד עם מלוא האהבה לאדם. זה ביחס לציבור שומרי תורה ומצוות, אבל ביחס לציבור חילוני כותב בעל התניא: "הרחוקים מתורת ה' ועבודתו... צריך למושכם בחבלי עבותות אהבה." יהי רצון שבימי ספירת העומר שבהם אנו אבילים על שלא נהגו תלמידי ר' עקיבא כבוד זה בזה, נוכל אנחנו במקצת לתקן את החטא הזה ע"י יחס של כבוד ועבותות אהבה לכל יהודי ולקיים את הכתוב: וְאֶהְבֶּתְ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ אֲנִי ה'.